भास्कर विशेष | **एडीआर-दक्ष सर्वे**

लोकसभेच्या ५२५ जागांसाठी मतदारांचा कल जाणून घेण्यात आला. एडीआरचा दावा आहे की, हा देशातील पहिला सर्व्हे आहे, ज्यात अडीच लाखांपेक्षा जास्त जणांचा कल जाणण्यासाठी प्रत्येक मतदारसंघात ५०० जणांशी चर्चा झाली. जाणून घ्या, निवडून दिलेल्या खासदारांप्रति राज्यनिहाय जनता किती संतुष्ट आहे...

खासदारांचे प्रगतिपुस्तक

525 खासदार

2.50 लाख मतदार

5.61 देशात कामगिरीचा स्कोअर राहिला.

खासदार ६.६७ ते १० च्या सरासरीच्या दरम्यान राहिले. 17%

7.37 सर्वाधिक समाधानी मतदार आहेत हिमाचल प्रदेशात

3.67 सर्वात कमी समाधानी मतदार आहेत पंजाबात

खासदारांच्या गुणांकनाची पद्धत

सोळाव्या लोकसभेसाठी होणाऱ्या निवडणुकीपूर्वी असोसिएशन फॉर डेमॉक्रेटिक रिफॉर्म्सने 'दिव्य मराठी'साठी विशेषत्वाने देशातील सर्वात मोठे सर्वेक्षण केले. ज्यात ५२५ मतदारासंघांमध्ये जाऊन तेथील मतदारांशी त्यांच्या महत्त्वाच्या मुद्यांवर आणि तेथील खासदारांच्या कामगिरीबद्दल चर्चा केली. १३ जानेवारी ते १४ फेब्रुवारी दरम्यान झालेल्या या सर्वेक्षणात मतदारांनी त्यांच्या खासदारांना कामगिरीच्या अधारावर दहापैकी गुण द्यायला सांगण्यात आले.

सर्वेक्षणात मतदारांनी दिलेल्या दहापैकी गुणांना बारा श्रेणींत विभागण्यात आले होते. त्यात सोपे करत 'दिव्य मराठी' तीन श्रेणींत उपलब्ध करत आहे. ते आहेत - वाईट, बरा आणि चांगले. यासोबतच मतदारांशी तीस मुद्यांवर चर्चा करण्यात आली. त्यात मतदारांनी प्राधान्यक्रमानुसार दहापैकी गुण दिले. ग्रामीण आणि शहरी मुद्यांमध्ये प्रामुख्याने हे मुद्दे पुढे आले.

ग्रामीण भागातील सर्वात मोठे मुद्दे - रोजगाराच्या संधी, चांगले रस्ते, रुग्णालये, पिण्याचे पाणी, सार्वजनिक वाहतूक, शाळा व वीज.

शहरी भागातील सर्वात ठळक मुद्दे - रोजगार संधी, पिण्याचे पाणी, अन्नपदार्थांचे दर, चांगले रस्ते, महिला सुरक्षा, भ्रष्टाचार, वीज.

मध्य प्रदेशात कोणत्या निकषांवर लोक मत देतात?

- सर्वाधिक मते उमेदवार पाहूनच देतात.
- दुसऱ्या स्थानासाठी महत्त्व दिले जाते पक्षाला
- तिसरे महत्त्व पंतप्रधानपदाच्या उमेदवाराला.
- मध्य प्रदेशातील मतदार जात, धर्माचा निकष चौथ्या स्थानी मानतात.

मध्य प्रदेश

राज्यातील २९ पैकी एकाही खासदाराची कामगिरी नाही सरासरीइतकी सरस

खासदारांच्या कामगिरीची एकूण सरासरी 3.95/10

काँग्रेस	भाजप
कामकाजाची सरासरी 3.85/10	कामकाजाची सरासरी 4.06/10

मध्यप्रदेशाला राजकीयदृष्ट्या जागरुक राज्य मानले जाते. तरी खासदारकीच्या २९ जागांपैकी अवघ्या एकाच ठिकाणी खासदार कामगिरीच्या आधारावर दहापैकी पाच गुण मिळवू शकला. उर्वरित २८ खासदारांचे गुणांकन सरासरीपेक्षा कमीच राहिले.

मोठ्या नेत्यांकडून झालेला भ्रमनिरास जाणून घेण्यायोग्य ठरला. ज्योतिरादित्य शिंदे, कमलनाथ, सुषमा स्वराज, सुमित्रा महाजन, नरेंद्र तोमर यांचे कार्य लोकांच्या अपेक्षा पूर्ण करू शकले नाही. काँग्रेस खासदार शिंदे व भाजपचे नरेंद्र सिंह तोमर यांच्याकडून मतदारांना सर्वाधिक अपेक्षा होत्या. मुद्यांचा विचार केला, तर लोकांचा सर्वाधिक भर होता, तो रोजगार निर्मितीवर. त्यापाठोपाठ चांगली रुग्णालये, पिण्याचे पाणी, महिलांचा विकास, सवलतीने धान्यवितरण, चांगले रस्ते, भ्रष्टाचार निर्मूलन, नोकरी व शिक्षणात आरक्षण, चांगल्या शाळा यांना प्राधान्य देण्यात आले. २००९ मध्ये मध्यप्रदेशातील २९ पैकी १२ जागा काँग्रेसने १६ भाजपने जिंकल्या होत्या. रीवातील बसपचे खासदार देवराज सिंह यांना मतदारांनी ३.८६ गुण दिले आहेत.

या मुद्यांवर दिले गुण

- रोजगार निर्मिती
- चांगली रुग्णालये
- पिण्यासाठी शुद्ध पाणी
- महिलांचे सबलीकरण
- सवलतीच्या दरात धान्य वितरण
- चांगले रस्ते
- भ्रष्टाचार निर्मूलन
- नोकरीपूर्व प्रशिक्षण
- सार्वजनिक वाहतूक
- नोकरी, शिक्षणात आरक्षण
- चांगल्या शाळा

मतदारांनी सरासरी कामगिरी म्हणजे **10** पैकी **6** गुण एकाही खासदाराला नाही दिले...

काँग्रेस

अपेक्षा कमीच होती, कामही तसेच केले

कमलनाथ, छिंदवाडा

छिंदवाडातून फक्त एकदाच पराभूत झाले. आठ वेळा खासदार बनले. लोकांना त्यांच्याकडून अपेक्षा कमीच होत्या. कारण ते छिंदवाडात कमी आणि दिल्लीतच जास्त राहतात.

पाच वर्षांतील कामांसाठी फक्त **3.59** गुण मिळाले दहापैकी

दिग्गजाला हरविले, मतदारांना जिंकण्यात अपयशी

मीनाक्षी नटराजन, मंदसौर

मंदसौरमधून आठ वेळा खासदार झालेल्या लक्ष्मी नारायण पांडेंना हरविले. राहुल यांच्या टीममध्ये. तरी काम कमीच.

काँग्रेसच्या सरासरी कामगिरीपेक्षाही कमी **3.44** गुण त्यांना १० पैकी मिळाले नागरिकांकडून कामगिरीच्या आधारावर

खासदार	मतदारसंघ	गुण
राजेश नंदिनी	शहडोल	3.34
कांतिलाल भूरिया	रतलाम	3.36
प्रेमचंद गुड्डू	उज्जैन	3.42
नारायण सिंह	राजगढ	4.26
ज्योतिरादित्य शिंदे	गुना	4.89
उदय प्रताप	होशंगाबाद	3.43
अरुण यादव	खंडवा	3.58
बसोरी सिंह*	मंडला	3.64
गजेंद्र राजूखेडी*	धार	4.34
सज्जनसिंह वर्मा	देवास	5.63

0–10 : खराब | ठीक | चांगले

भाजप

पक्षाच्या मोठ्या नेत्या, तरीही जनता नाराज

सुषमा स्वराज, विदिशा

अपेक्षा होती... २००४ मध्ये विदिशातून जिंकल्या. लोकांना अपेक्षा होती, त्यांच्या प्रश्नांसाठी दिल्लीत आवाज उठविला जाईल

...परंतु निराशा **3.52** गुण दिले लोकांनी. केलेले काम अपेक्षांच्या तुलनेत निम्मेच असल्याचे मानले गेले

सुमित्रा महाजन, इंदूर

सात वेळा सलग खासदार. पण लोक कामांबाबत समाधानी नाहीत. त्यामुळे गुण सरासरीपर्यंतही नाही मिळाले

3.65 गुणच दिले मतदारांनी

नरेंद्र सिंह तोमर, मुरैना

सर्वाधिक अपेक्षा यांच्याकडूनच होत्या, परंतु ते पूर्ण करू शकले नाहीत. त्यामुळे आता मुरैनाऐवजी ग्वाल्हेरमधून रिंगणात

4.26 गुणच दिले मतदारांनी

खासदार	मतदारसंघ	गुण
शिवराजसिंह लोधी*	दमोह	5.20
जितेंद्र सिंह*	खजुराहो	4.55
राकेश सिंह	जबलपूर	4.45
ज्योति धुर्वे	बैतूल	4.14
कैलाश जोशी*	भोपाळ	3.66
गोविंद मिश्रा*	सीधी	3.36
अशोक अर्गल*	भिंड	4.14
माखन सिंह*	खरगोन	4.09
यशोधराराजे शिंदे*	ग्वाल्हेर	3.86
वीरेंद्र सिंह	टिकमगढ	3.59
गणेश सिंह	सतना	3.58
केडी देशमुख*	बालाघाट	3.54

1–10 : खराब | ठीक | चांगले

* खासदार | जे या वेळी निवडणूक लढविणार नाहीत. त्यात काँग्रेसचे दोन आणि भाजपच्या ८ जणांचा समावेश आहे.

तेव्हा आणि आता... सुशीलकुमार शिंदे

पहिले शिपाई, नंतर कॉन्स्टेबल आणि आता देशाचे गृहमंत्री...

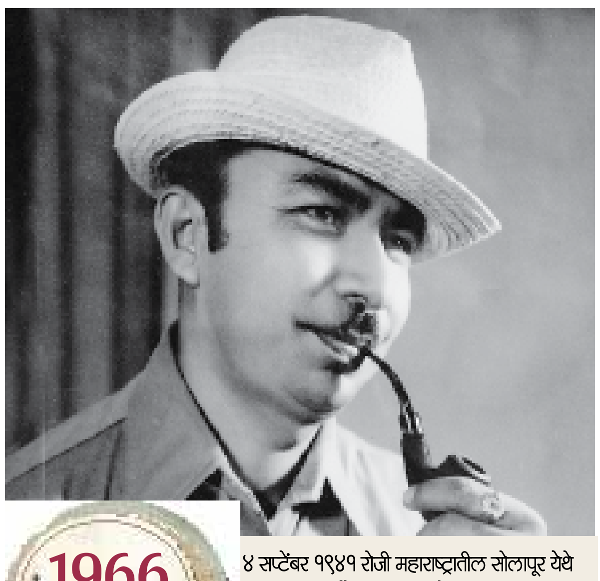

1966 वकील बनू इच्छित होते, परंतु ते राजकारणात आले.

४ सप्टेंबर १९४१ रोजी महाराष्ट्रातील सोलापूर येथे जन्म. १५ वर्षांचे असतानाच सोलापूर सत्र न्यायालयात शिपाई म्हणून काम केले. रात्रशाळेत शिक्षण घेत १९६१ मध्ये एसएससी उत्तीर्ण. त्यानंतर क्लार्कपदी बढती. १९६५ मध्ये पोलिसपदी निवड. १९७१ मध्ये [illegible]करी सोडली. काँग्रेसमध्ये सामील. १९७४ मध्ये [illegible]ल करमाळा जागेवर निवडून आले. कॅबिनेट मंत्री बनले. २००४ पर्यंत सोलापूरमधून विजयी. नरसिंहरावांनी केंद्रात स्थान दिले.

2014 मध्ये सोलापूरमधून उमेदवारी. २००९ मध्ये येथूनच जिंकले होते.

२००२ मध्ये उपराष्ट्रपती पदाकरिता भैरोसिंह शेखावत यांच्या विरोधात निवडणूक लढले. परंतु हरले. २००३ मध्ये विलासराव देशमुख यांना हटवून महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्रिपदी नेमणूक. २००४ मध्ये आंध्र प्रदेशचे राज्यपाल म्हणून निवड. २००६ मध्ये ते पुन्हा केंद्रात आले, पहिल्यांदा ऊर्जामंत्री बनले. त्यानंतर गृहमंत्रिपदी नियुक्ती.

कुजबूज

'आप' कडे सगळ्या जागांसाठी उमेदवार, मात्र रायबरेलीत मिळेना कोणीही

आम आदमी पार्टी (आप) चे प्रमुख अरविंद केजरीवाल यांनी भलेही हिंमत दाखवून वाराणसीमध्ये भाजपचे पंतप्रधानपदाचे उमेदवार तथा गुजरातचे मुख्यमंत्री नरेंद्र मोदी यांच्या विरूद्ध निवडणूक लढविण्याची घोषणा केली आहे, परंतू त्यांच्या पक्षातील अन्य नेतेमंडळी असे धाडस सोनिया गांधी यांच्या विरोधात दाखवू शकलेले नाहीत. याच्याच परिणामस्वरूप रायबरेली मतदारसंघात सोनिया गांधी यांना आपकडून प्रतिस्पर्धी उमेदवार अजून मिळालेला नाही. आपचे प्रवक्ते आशुतोष यांना विचारण्यात आले तेव्हा ते सुद्धा कोणतेही नाव सुचवू शकले नाही. ते एवढेच म्हणाले, अजूनतरी कोणताही उमेदवार ठरलेला नाही. ते उशीर होण्याचे कारणही देऊ शकले नाही.

आपने या जागेवर यापूर्वी शाजिया इल्मी यांना उमेदवार म्हणून घोषित केले होते. पहिल्यांदा इल्मी यांनी याबद्दल चकार शब्द उच्चारला नाही. नंतर मात्र साफ इन्कार केला. आपण फक्त दिल्लीतून निवडणूक लढवू इच्छितो, असे ते म्हणाल्या. त्यानंतर त्यांना गाजियाबादमधून तिकिट मिळाले.

सूत्रांनी दिलेल्या माहितीनुसार, आपने अनेक नेत्यांकडे रायबरेलीबाबत विचारणा केली होती. परंतू एकेक करून सगळ्यांनी नकारच दिला. आप येथून तुल्यबळ उमेदवार देऊ इच्छिते. दोन-तीन वरिष्ठ नेत्यांशी त्यांची बोलणीही झाली. परंतू निर्णय झालेला नाही. गुरूवारी सायंकाळपर्यंत आम आदमी पार्टीला यात यश आलेले नव्हते.

शेवटी घोडीवरच बसले भाजपचे सत्यपाल

बागपतमधून भाजप उमेदवार आणि मुंबई पोलिस आयुक्तपदी राहिलेले सत्यपाल सिंग गुरूवारी रॅलीकरीता लंब गावी पोहचले. त्यांना गर्दीने घेरलेलेच होते की, कोणीतरी आवाज दिला,सत्यपाल यांना घोडीवरून फिरवले पाहिजे. घोडी येण्यापूर्वीच जिल्ह्यातील चपरौलीचे माजी खासदार चौधरी गजेंद्र मुन्ना तेथे आले. या घोडीवर ते बसू नका, असे ते म्हणाले. मी बसलो होतो, हरलो असेही ते म्हणाले. परत कोणीतरी सुचवले, घोड्यावरच बसवा. पहिले सोमपालशास्त्री बसले होते, ते जिंकले होते. शेवटी सत्यपाल घोडीवर बसले. परंतू २०-२५ ट्रॅक्टर व त्यापाठोपाठ ६०-७० कार, असा सगळा लवाजमा या छोट्याशा गावातील गल्ल्यांमधून लक्षवेधी ठरली.

अंबानी यांचे शेअर का सांभाळले आशुतोषने?

अंबानींना पाणी पितापिता दुषणे देणारे आप नेत्यांच्या कंठशोषाविरूध्द अनेक प्रश्न विचारले जात आहेत. बुधवारी मोदींनी केजरीवाल यांना घेरण्याचा प्रयत्न केला होता. गुरूवारी डॉ. हर्षवर्धन यांनी आपचे उमेदवार आशुतोष यांच्या बोलाच्याच कढीवर प्रश्न उपस्थित केले. चांदणी चौकमधील आपचे उमेदवार आशुतोष यांनी उमेदवारी पत्रात घोषित केले. त्यात त्यांच्याकडे टीव्ही १८ नेटवर्कचे लाखोंचे शेअर्स आहेत. या मीडिया कंपनीत अंबानींचीही भागीदारी आहे. त्यामुळे पार्टीचा नेता अंबानींना दुषणे देत असतील तर त्यांनी अंबानींच्या कंपनीचे शेअर्स का सांभाळून ठेवले. आता हेच बघायचे आशुतोष किंवा त्यांचा पक्षाचे नेते यावर काय मार्ग काढतात ते.

सोशल मीडिया

सोनिया गांधींसमोर उमा आणि राहुल गांधींसमोर स्मृती इराणी यांचे नाव चर्चेत आल्यानंतर...

रायबरेली मतदारसंघ

या निवडणुकीत वाराणसी आणि अमेठी हेच दोन विशेष मतदारसंघ आहेत : केजरीवाल भाऊ, रायबरेलीला का सोडताय?
-शिल्पी तिवारी

प्रश्न उपस्थित करण्यात आला होता की, अरविंद केजरीवाल रायबरेलीतून निवडणूक रिंगणात का उतरले नाहीत? त्याचे उत्तर आहे की, जेऊ घालत असणारे हात कोणी कापून टाकेल का?
-अमित मालवीय

बाबा रामदेवांविरुद्ध आणखी खटल्यांची वाट पहा. ते रायबरेलीमध्ये एक महिनाभर प्रचार करतील.
- मंगेश शखालकर

उमा भारतींचे नाव रायबरेलीमधून निश्चित झाले, तर नाइलाजास्तव 24, अकबररोड हा पत्ता रायबरेलीमध्ये असेल.
- विराट शास्त्री

अमेठी मतदारसंघ

अमेठीमधून राहुल गांधी विरुद्ध स्मृती इराणी. पुत्र विरुद्ध सूनबाई. (बहू)
-रमेश श्रीवत्स

राहुल गांधींना स्मृती इराणी यांना भेटण्याची संधी मिळाली तर..
राहुल : तुम्ही इराणचे आहात? मी इटलीचा...
- गुरु भट्ट

देवाचासुद्धा सेंस ऑफ ह्यूमर मजेशीर आहे. सोनिया गांधींनी सून मागितली आणि देवाने अमेठीमध्ये बहू (स्मृती इराणी) पाठवली.
स्मृती इराणीच अमेठीत निवडणूक लढवणार असतील, तर राहुल गांधींना लोकांना सांगावे लागेल, 'बहू मत लाओ'।
- रफी इंडियन

-राहुल गांधींना आता कळेल, महिला सबलीकरण काय असते..
- बीनू कंदियाल

अवधचे नवाब वाजिद अली शाह यांचे वंशज नवाब जाफर मीर अब्दुल्ला म्हणतात..

लखनौच्या मुस्लिमांनी भाजपला मतदान करूच नये, असे नाही. कारण येथून राजनाथसिंह निवडणूक लढवत आहेत. समजा एखाद्या कारणाने मोदी पंतप्रधान झाले नाहीत, तर त्या खुर्चीवर पुढचा दावा राजनाथसिंहांचाच असेल.

ह्यूमर

सोनियांना प्रश्न विचारण्याचा अर्थ...

सोनियाजी शाळेचा दौरा करायला गेल्या. एक वर्गात जाऊन मुलांना म्हणाल्या, काही प्रश्न असल्यास विचारा. चिंटू म्हणाला, माझे तीन प्रश्न आहेत.
१. तुम्ही पंतप्रधान का नाही बनल्या?
२. मनमोहनसिंहांना शांत रहायला कोण सांगत असते?
३. तुमचे किती पैसे स्विस बँकेत आहेत?

सोनिया गांधींनी त्याच्या प्रश्नांची उत्तरे देण्यापूर्वी शाळेच्या मधल्या सुटीची घंटा झाली.
मधल्या सटीनंतर बबलू म्हणाला, मॅडम माझे पाच प्रश्न आहेत. तीन प्रश्न तर चिंटूने जे विचारले तेच माझेदेखील आहेत.
चौथा म्हणजे, मधल्या सुटीची घंटा वीस मिनिटांपूर्वी कशी काय झाली ?
अन् पाचवा प्रश्न, 'बबलू कोठे आहे?'

नॅशनल आयडिएशन न्यूजरूम